

Rådet för funktionshinderfrågor

Tid: Tisdagen den 16 januari 2018 kl. 16:00-18:00

Plats: Baggensfjärden, Kommunhuset

Beslutande/Närvarande: Se sidan två

Övriga deltagare: Se sidan två

Utses att justera: Anna Brandström & Henrik Paulsen (S)

Protokollet innehåller: Punkt 1-10

Ordförande:

Amie Kronblad (L)

Justerare:

Anna Brandström

Henrik Paulsen (S)

Sekreterare:

Christer Ekenstedt

ANSLAGSBEVIS

Justerade minnesanteckningar har offentliggjorts genom anslag

Organ: Rådet för funktionshinderfrågor

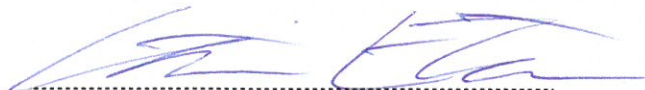
Sammanträdesdatum: 2018-01-16

Anslaget har satts upp: 2018-02-08

Anslaget tas ner: 2018-03-03

Förvaringsplats:

Underskrift:

Närvarande

Amie Kronblad (L), ordf
Henrik Paulsen (S)
Katarina Berggren, FUB Nacka Värmdö
Anna Brandström, Kullsväddsskolans föräldraförening
Helen Borell, FUB Nacka Värmdö
Monica Hedberg, Livgivarna IFS
Arne Arenteg, RSMH

Övriga deltagare

Veronica Östlin, avdelningschef, biståndsavdelningen
Linnéa Järpeham, utredare, kansli- och utredningsavdelningen
Malin Nyberg, utvecklingsstrateg, kultur- och fritidsavdelningen
Bengt Eliasson, riksdagsledamot
Christer Ekenstedt, nämndsekreterare, kansli- och utredningsavdelningen

1. Utskick till rådet

Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Schema för beredning av rådsföreningarnas initiativ och frågor delas ut. Av schemat framgår när frågor och initiativ senaste behöver vara kommunen tillhanda för att kunna behandlas på respektive rådsmöte.

Schemat bifogas som bilaga till minnesanteckningarna.

2. Information om Laholmsmodellen

Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Bengt Eliasson ger en kort presentation av sig själv som riksdagsledamot, funktionshinderspolitisk talesperson och representant för Liberalerna. Han delger rådet information om Laholmsmodellen, som går ut på att Laholms kommun valt att lyfta bort timtaket för LSS-ledsagning för alla med behov som bor i eget boende. Någoting som Eliasson menar sätter medborgaren mer i fokus och ger större nöjdhet hos dem. Modellen har lett till ett något ökat användande, men också minskad administrationstid som frigör arbetstimmar till annat.

Eliasson anser att modellen fungerar för Laholms kommun, men att om andra kommuner vill kopiera den så bör de anpassa den efter deras lokala förutsättningar.

Anna Brandström undrar om Laholmsmodellens laglighet. Eliasson svarar att han inte kan se att modellen strider mot någon rättsregel. Eliasson tillägger dessutom att inte heller SKL anser att Laholmsmodellen skulle vara olaglig.

Rådet undrar hur Laholms kommun gjort med ledsagning i sina gruppboenden. Eliasson svarar att Laholms kommun strikt följer lagen, med personalstöd dygnet runt och fri tillgång till individuella aktiviteter.

Rådet undrar om de restriktioner för aktiviteter Värmdö har för de som bor i bostad med särskild service (gruppboende) är lagliga. Eliasson svarar att det inte finns några sådana restriktioner i lagen och kommunerna inte får inskränka medborgarnas rättigheter.

Rådet undrar hur långa besluten för ledsagning är i Laholm. Eliasson svarar att de är tills vidare.

Handlingarna från Eliassons presentation finns bilagda till minnesanteckningarna.

3. Tillgänglighetsinventering av sporthallar

Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Malin Nyberg berättar om tillgänglighetsinventeringen som kultur- och fritidsavdelningen har fått i uppdrag att utföra på kommunens sporthallar. Utredningen är i ett tidigt skede och presenteras för rådet för att få hjälp med synpunkter och frågor.

Föreningsrepresentanterna ställer frågor och lämnar synpunkter som Nyberg tar med sig för återkoppling:

- De undrar om den här inventeringen stämts av med valnämndens likartade inventering av vallokaler.
- De frågar hur mycket hänsyn har tagits till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.
- De påpekar att allergironder saknas.
- De lyfter fram vikten av att tänka på allergi i inventeringen.
- De ger tips på sätt att presentera informationen på ett inkluderande sätt.
- De framställer önskemål om att lämna synpunkter i ett tidigare skede.
- De undrar hur kunskaperna som nu tas fram tas tillvara i renoveringar och nyproduktion.

4. Kommunalisering av hemsjukvården

Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Linnéa Järpeham ger en presentation över de förberedelser som Värmdö kommun gör inför en kommunalisering av hemsjukvården. Något som just nu håller på att förhandlas mellan landstinget och stockholmskommunerna. Hon betonar att det är tidigt i förhandlingarna, men att kommunerna ändå påbörjat viss planering och utredning inför kommunaliseringen. Tanken är dock att den avancerade sjukvården kommer vara kvar i landstingets regi.

Föreningsrepresentanter lyfter fram följande synpunkter som de vill föra vidare inför förhandlingarna:

- De menar att det finns tydligt underlag som visar att indragning av insatser inom assistans och LSS kan belasta kommunen.
- De påpekar vikten av att ha personal med rätt kompetens.
- De lyfter fram att det finns många sommargäster på Värmdö.
- De menar att skatteväxlingar inte alltid räcker för finansieringen i andra kommuner.

5. LSS Lotsen

Information delgiven

Informationen noteras.

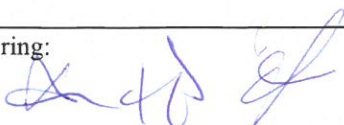
Ärendebeskrivning

Veronica Östlin berättar att förvaltningen fått i uppdrag att införa en LSS-lots (lsslots@varmdo.se) som har telefontid tisdag, onsdag och torsdag kl. 9:30 – 11:00. Lotsen heter Karin Timgren Hagelin och arbetar utöver det här uppdraget som bostadsanpassare.

Rådet undrar över skillnaden mellan Lotsen och en biståndshandläggare. Östlin svarar att handläggarna svarar på frågor om de egna insatserna, medan Lotsen kan ge svar på mer allmänna frågor och lotsa personer rätt.

Anna Brandström lyfter fram att hon förvisso är positiv till den här nya tjänsten, men menar ändå att den inte har kommit till genom samråd, vilket hade utlovats, samt att det fortfarande finns ett behov av stöd för medborgarna under möten med biståndshandläggare, samt med ansökningar och överklaganden.

Politiken upplyser om att det kommer att ske utvärdering och uppföljning av Lotsens roll och ser fram emot rådets insatser. Politiken undrar också om det är möjligt att bjuda in Lotsen till ett rådsmöte. Veronica Östlin svarar att det kan ordnas till nästa möte.

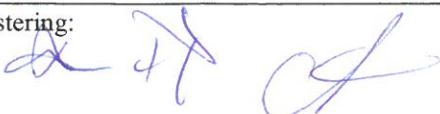
6. Status på Lex Sarah-anmälan

Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Veronica Östlin delger rådet information om statusen på Lex Sarah-anmälan, där IVO är nöjda med de åtgärder som vidtagits för att korrigera de allvarliga bristerna och de översyner av rutiner och kvalitetsledningssystem som görs för att minska riskerna för att de allvarliga missförhållandena ska uppstå igen. Inga ytterligare åtgärder krävs av Värmdö kommun.

7. LOV Daglig verksamhet

Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Veronica Östlin ger information om LOV Daglig verksamhet. Det har varit svårt att lösa HSL-ansvaret inom LSS på platser i resten av Stockholms län. Östlin berättar att det varit diskussioner om samarbete med Nacka, som ligger relativt nära.

Rådet undrar vilka som har anmält sig. Östlin svarar att en hel del utförare i Nacka gärna skulle vilja sälja platser till Värmdö.

8. Information om utbildning av biståndshandläggare

Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Veronica Östlin informerar om vilka LSS-utbildningar som kommunens biståndshandläggare har gått på.

1 person har gått SKL:s utbildning.

2 personer har gått privata utbildningar.

1 person är anmäld till utbildning, inte SKL:s.

9. Information om kvalitetsledningssystem

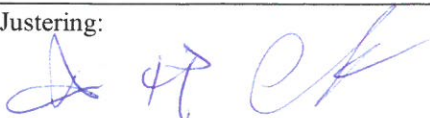
Information delgiven

Informationen noteras.

Ärendebeskrivning

Veronica Östlin informerar om att Carina Widmark på utvecklingsavdelningen har fått i uppdrag att sammanställa ett övergripande kvalitetsledningssystem. För tillfället finns det inte ett gemensamt utan olika för varje avdelning. Hon kommer att ta fram ett övergripande för hela sektorn.

Henrik Paulsen undrar om Widmark skulle kunna bjudas in till ett rådsmöte för att hålla en föredragning. Östlin svarar att de ska försöka ordna det.

10. Övriga frågor

Information delgiven

Rådsmedlemmarnas övriga frågor och synpunkter noteras.

Ärendebeskrivning

- Sommarjobb
Helen Borell undrar hur statusen ser ut för möjligheten att utöka ålderskategorin för feriejobb i Värmdö kommun till 21 år. Hon påpekar att det börjar bli dags att rekrytera för sommarjobb och att det gick att ändra åldern hos kulturskolan från 18 till 21.
Ordförande svarar att hon tar med sig frågan.
- Daglig verksamhet
Helen Borell berättar att hon hört oro från brukare inom daglig verksamhet gällande bedömningsnivån. Där de är rädda för att det har blivit hårdare bedömning, vilket lett till att ersättningarna minskat. Borell undrar över konsekvenserna för det här, om personal måste sägas upp från daglig verksamhet eller om grupper kanske måste avvecklas.
Ordförande svarar att hon tar med sig frågan.
- Läshundar på biblioteken
Rådet undrar över läshundar på biblioteken och hur kommunen agerar i sådana situationer.
Malin Nyberg svarar att hon tar med sig frågan.
- Inbjudan
Samtliga nämnders ordförande kommer att bjudas in till nästa rådsmöte.

Beredningsgång 2018 – Rådet för funktionshinderfrågor

Frågor insända absolut senast	Kallelse ut	<u>Sammanträde</u> kl. 16.00
Torsdag 4/1	Fredag 5/1	Tisdag 16/1
Måndag 23/4	Tisdag 24/4	Tisdag 8/5
Måndag 10/9	Tisdag 11/9	Tisdag 25/9
Måndag 29/10	Tisdag 30/10	Tisdag 13/11

A photograph of two hands, one from the left and one from the right, holding a heart shape. The hands are positioned in the upper half of the frame. Below the hands is a field of yellow flowers, likely rapeseed, under a blue sky with white clouds. The text is overlaid on the heart shape.

BÄTTRE LIVSKVALITET
ÖKAD FLEXIBILITET
PERSONLIG FRIHET

Friare

LEDSAGARSERVICE

Laholm

Problemet

Det fanns ett utbrett missnöje med ledsagarservice i Laholm.

Men vad var det egentliga problemet med ledsagarservicen och vad var det man var missnöjd med?

Ledsagarservice är en insats som syftar till att den enskilde ska få hjälp med att komma ut bland andra människor, genomföra aktiviteter och att bryta den isolering som ofta blir följden av en omfattande funktionsnedsättning.

Vi valde, med hjälp av främst kvalitativa brukarintervjuer, att skaffa oss mer kunskap om vad problemet bestod av.

” Jag måste hela tiden stå till svars för mina behov”

” Står med mössan i hand”

Citat från brukare

Brukarens väg

I berättelserna från de som har ledsagarservice fick vi veta att de hela tiden fick sina behov ifrågasatta.

De berättade att de fick ansöka om utökad ledsagarservice varje gång de ville göra något särskilt, och att de därför inte kunde vara spontana utan alltid fick ha god framförhållning, samtidigt som de in i det sista inte visste om de skulle kunna genomföra aktiviteten. Mycket handlade om klocktid per månad.

Bilden av vad kritiken bestod av började växa fram.

Vi fick veta att :

- Aktiviteter klockas
- Snäva ramar för vad man får göra
- Ansöka om och om igen
- Måste hela tiden stå till svars för mina behov
- Känns som förmynderi
- Handläggare är otrevliga
- Förhandla om tid
- Ovisshet om vad som ingår i tjänsten?
- Stå med mössan i hand
- O-flexibelt system
- Måste planera långt innan aktiviteten
- Lång handläggningstid
- Går inte att vara spontan
- Tigga och be om mer ledsagning

Med data från intervjuerna sorterades händelserna i en brukarresa.

Från Laholms tidning 4 februari 2014

Våra insikter

Vi fann att det största problemet för brukarna var att de inte kunde nyttja tjänsten såsom man önskade, vilket motverkade dess syfte.

Tjänsten var **oflexibel**.

Det som skulle ge brukarna störst mervärde var en mer flexibel tjänst.

Hur skulle vi kunna göra ledsagarstjänsten mer flexibel och anpassad efter den enskildes behov?

Genom våra intervjuer fann vi också att det råder oklarheter om vad som ingår i ledsagarstjänsten, det fanns många funderingar vad den innehöll.

Transport till och från aktiviteter när man hade ledsagarstjänsten var ett annat problem.

En annan insikt var att brukarnas behov möttes av flera olika funktioner / insatser.

”Har ansökt sexton gånger, kopierat ansökan varje gång och fått samma svar varje gång”

Citat från God man

Flytta makten

Vad händer om vi skulle släppa timmarna fritt och låta den enskilde själv bestämma över vilket behov hen har? Hur förändras användandet av ledsagartimmar då? Hur förändras livskvaliteten?

Är ledsagarstjänsten en förmån som man inte ville mista och därför alltid ser till att använda sin tilldelade kvot i timmar?

Var det så att man såg till att använda sina timmar, annars fick de färre timmar nästa gång behovet skulle prövas.

Finns det ett mänskligt beteende om oviljan att vilja förlora något vi har, styr detta hur vi agerar?

Vi ringde och resonerade med några brukare om vår idé att släppa timmarna fritt.

Samtalen väckte förvåning och positiva reaktioner, ”kan man göra så?”.

Vi flyttar makten till att avgöra vad som är goda levnadsvillkor till var och en av de som har fått beviljat ledsagarstjänsten.

”Om jag inte använder mina timmar kan jag få färre timmar nästa gång mitt behov ska prövas”

Citat från brukare

friare

LedsagarService

Vår idé

Den enskilde ska kunna använda så mycket ledsagarservice som de själv anser sig behöva.

Vi kom fram till en modell där vi överläter till den som har rätt till ledsagarservice, enligt LSS, att själv ha inflytande över sina ledsagartimmar. Vi flyttar över makten till den enskilde att själv avgöra vad som är goda levnadsvillkor för mig.

Denna idé är väldigt radikal utifrån den myndighetstradition som finns inom LSS-verksamhet och socialtjänst.

”Känner personlig frihet, slipper ansöka, kan bestämma själv, har inte använt mer”

Citat från brukare

Vår testgrupp

Slumpvis utvalda personer fick ett erbjudande om att vara med. Vi startade den 20 oktober 2014 med fem personer.

Testgruppen utökades med ytterligare fem personer under mars / april 2015. Det innebär att nästan 20 % av de som har ledsagarservice enligt LSS nu finns med i testgruppen.

”Har fått bättre livskvalitet”

Citat från brukare

Erbjudandet

Vi bokade möte med var och en för att berätta om erbjudandet. Vi var förväntansfulla på deras reaktion.

Vid mötet överlämnade vi också ett brev där vi formulerat erbjudandet på följande sätt:

”.....själva avgör hur mycket ledsagarservice du behöver.

Vi kommer att låta dig själv avgöra hur mycket tid du behöver ledsagarservice. Du behöver under denna tid inte ansöka om tillfällig utökning av timmar, inte heller hålla reda på ifall du håller dig inom ditt tilldelade timantal av ledsagarservice för varje månad.

Det enda du behöver göra är att boka tid med din ledsagare och skriva ditt namn på ledsagarens tjänstgöringsblankett och godkänna att du haft ledsagning.

Under testperioden kommer vi med jämna mellanrum att vilja prata med dig om hur du upplever att själv kunna bestämma över hur mycket ledsagarservice du behöver. Det kommer att vara en och samma person som du träffar och som du också kan ha kontakt med och ställa frågor till mellan våra samtal. ”

Brevet var undertecknat av verksamhetschefen.

Vi fick många positiva reaktioner från personer i testgruppen. En person berättade spontant att han nu ville åka och hälsa på sin bror i Y och sin pappa i X. En annan höjde armar i luften och gav ifrån sig ett glädjevrål med ”- Då kan jag åka till (rockkonsert) ”.

Någon uttryckte ”behöver jag verkligen göra mer, jag orkar inte”.

Skönt slippa tänka på timmar, hur många man använt, hur många man har kvar och om timmarna räcker.”

Citat från brukare

LITE FAKTA:

Ledsagning är enligt Socialstyrelsens termbank insats i form av följeslagare ute i samhället för person med funktionsnedsättning. Ledsagning ges som bistånd med stöd av socialtjänstlagen, SoL, eller med stöd av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

I Laholm hade med stöd av LSS 9 § 56 personer 135 beslut om ledsagarservice år 2013 och 61 personer hade 142 beslut 2014.

Lagligheten i idén? Kommunjuristen gav stöd för idén och menade att om de som fick del av detta var beviljade insatsen ledsagarservice enligt LSS och därför handlade det bara om en verkställighet av beslut.

Socialnämnden ställde sig också bakom idén då den presenterades vid ett nämndssammanträde.

Målgruppen

Målgruppen består i huvudsak av personer med två olika livssituationer, dels personer med stark nedsatt eller ingen syn alls, dels personer med en intellektuell funktionsnedsättning.

En avgränsning har gjorts för personer som bor i gruppboende och har ledsagarservice enligt LSS. De har enligt beslut i socialtjänstens ledning inte tagits med i vår testgrupp. De får vanligtvis sitt behov av hjälp vid aktiviteter tillgodosett av den personal som är knuten till bostaden.

Erfarenheter

Vi har fått flera berättelser om hur livet förbättrats med friare ledsagarservice. Vardagliga saker som tidigare inte varit möjligt, som att gå med till apoteket, kunna prata med sin apotekare om medicinerna, träffa en gammal arbetskamrat på vägen som man kan byta några ord med.

Tidigare har bud fått hämta medicin.

Eller att man vågade prova att gå den längre rundan i skogen fast man inte visste hur lång tid det tog.

”Ser och känner att X livskvalitet har ökat när hen nu har mer aktiviteter på fritiden, jag märker stor skillnad”

Citat från lärare

Andra säger - ”Lite bättre känns det, jag tänker inte så mycket på det”. En annan säger - ”Det känns bra, behöver inte bry mig om timmarna, hur mycket jag har och hur mycket jag använt”. Någon berättar - ”Jag har varit på simhallen och efteråt har vi fikat”. En säger - ”Det känns rätt, såsom mina tankar är om ledsagarservice, styra som jag vill”. ”Känner att man är delaktig i sitt liv, kan detta fungera vore det kanon”.

För gruppen med intellektuell funktionsnedsättning återkommer ofta resonemang, främst från företrädare, om att motivationsarbete inte ingår i tjänsten. Många behöver att ledsagaren tar på sig en roll att hjälpa till att motivera och planera ledsagningen, då den enskilde har begränsad förmåga att själv efterfråga ledsagning.

Kontinuerligt har vi gjort uppföljningar enligt en i förväg uppgjord plan och mall.

Det skiljer 13 %!

Användandet av ledsagartimmar har för testgruppen ökat jämfört med tidigare beviljat antal timmar, fram t.o.m. juni 2015. Skillnaden är 13 % i jämförelse med när de skattar sina egna behov.

Varje ledsagarstund är i resursfördelningssystemet värt 272 kr per timme. Det innebär att den friare ledsagarservice kostar 303 tkr istället för 268 tkr, en skillnad

på 35 tkr. Men då känner vi inte till eller har gjort några antagande om i vilken utsträckning de kunnat få tillfälligt utökad antal timmar om de fortsatt att ha traditionell ledsagarservice, troligtvis hade flera fått det.

Hur påverkas belastningen på handläggningen när återkommande ansökningar upphör vid ett förändrat synsätt på ledsagarservice?

Vi vet att antalet inkomna ansökningar om tillfälligt utökad ledsagarservice under perioden före testet i genomsnitt var ca. en ansökan i månaden från personerna i vår första testgrupp. Översatt till hela gruppen personer

som har ledsagarstund (59 personer 2015) innebär det nästan 12 ansökningar i månaden om tillfällig utökad behov av ledsagarservice. Handläggarna skattar att varje ansökan tar drygt två

timmar att hantera om sökande är känd, vilket innebär att det går åt ca. 24 timmar i månaden att hantera dessa ansökningar. Det innebär 288 årsarbetstimmar, dvs ca. 14 % av en heltidstjänst (52 v x 40 tim = 2080 / 288) .

Under 2015, fram till juni månad, har 59 personer haft ledsagarstund med totalt 78 beslut.

Under testperioden har det parallellt funnits en annan lösning för ledsagning genom att bemanna med personal vid resor och aktiviteter som arrangeras av FUB, Föreningen för utvecklingsstörda barn, unga och vuxna, och av kommunens fritidsutbud, kopplat till målgruppen för LSS. Vilka effekter har det haft på efterfrågan av den individuella ledsagarservice?

”Jag har lämnat den sura tjejen hemma, glada jag kom fram när jag flyttade hemifrån och fick ledsagarservice”

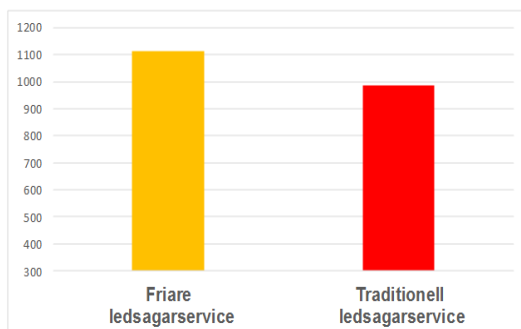
Citat från brukare

”Det är ett förtroende jag har fått att själv avgöra, missbrukar jag tjänsten finns ju risk att den blir förändrad”

Citat från brukare

”Ledsagarservice är bra medicin för kropp och knopp”

Citat från brukare

Epilog

Projektet fortsätter i Laholm fram t.o.m oktober 2015. Från augusti görs en utvärdering så att beslut kan fattas om fortsättningen innan den 31 oktober.

Frågor vi ställer oss är; Vad är ökad livskvalitet värd? Leder friare ledsagarservice till minskad efterfrågan av annat? Tillit kontra kontroll? Kundvärde i förhållande till icke värdeskapande tid? Kan handläggarna ägna sig mer åt målsättning och uppföljning istället för tidsbegränsade och detaljstyrda beslut i klocktimmar.

Det är också viktigt att arbeta vidare med att tydliggöra erbjudandet och skapa tydligare regler.

Anna

Vi träffar Anna för att få veta vad hon tänker kring den tid som gått sedan hon fick ta del av erbjudandet att vara med i testgruppen.

- Förra helgen var jag i Göteborg för min filmpremiär, säger Anna stolt.

Samtidigt som Anna fick erbjudandet och friare ledsagarservice hade hon fått veta att hon kommit med i inspelningen av en film som skulle spelas in i Stockholm. Handläggaren hade berättat för

henne att filminspelning inte räknades som en fritidsaktivitet och därför inte gav rätt till ledsagarservice. Men vad var det då? Hon kunde ju inte resa till Stockholm själv. – Vi fick

ljuga ihop lite timmar när vi filmade för att legalisera det, berättar hon. Detta hände samtidigt som Anna fick del av den friare ledsagarservicen.

Vilken skillnad har det gjort, frågar vi. – Jag tycker det är skönt, behöver inte tänka på om jag kan vara med, det har blivit mycket bättre.

”Innan var det dött, nu är det mer svensson, svensson”

Vad har du gjort? - Jag har tränat mycket karate och graderat mig till orange bälte, har haft ledsagare med mig ibland. Jag ska åka till Pride i Göteborg och vara med i en panel där, då tar jag ledsagare med mig, berättar Anna glatt.

Kan du tänka dig att detta test upphör och det blir som tidigare? - Då blir man lite mer låst, måste sitta och vänta tills man får sitt papper tillbaka, säger Anna.

Laholms medverkan i SKL:s projekt Förändra Radikalt

Laholms kommuns ansökan om att vara med i Förändra Radikalt utgick från att vi ville skapa en bred dialog och samsyn kring behovet av anpassning och utveckling av kommunens verksamhet.

I ansökan beskrev vi att *”förändringsprocesser och utveckling skulle diskuteras och planeras i en bred dialog. Samproduktion och medskapande från brukarnas/klienternas/patienternas sida skulle integreras inom samtliga rehabiliteringskedjor och utvecklingsprocesser. Vi ser framför oss att många parter skulle involveras: medborgare, klienter, patienter och brukare, berörda huvudmän, brukarorganisationer, Hälsoteknikcentrum i Halland, Högskolan i Halmstad, Föreningsliv, Lokalt näringsliv, personalorganisationer och den regionala stödstrukturen för samverkan socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård.*

Att införa systematisk samproduktion förutsätter en ”synvända”/förändrad värdegrund och ändrat förhållningssätt i rollfördelningen mellan socialtjänsten och dess brukare.”

Vi angav också att *”för att lyckas ser att vi behöver anpassa regelverk, styrsystem, teknikstöd samt övrig infrastruktur och formella förutsättningar. Projektet har en stark betoning på It, E-tjänster och välfärdsteknik och ett nära samarbete har etablerats med Hälsoteknikcentrum i Halland samt högskolan i Halmstad.”*

Vi gick in i projektet med denna ansats men fick begränsa oss till ett problemområde, vilket blev ”Friare ledsagarservice” och därmed ändrades våra ingångsvärden till projekt Förändra Radikalt.

Parallellt har vi inom Laholms kommuns socialtjänst tillsammans med Halmstad Högskola fortsatt arbeta med den breda ambitionen. Vi arbetar med ett antal mindre projekt som bl.a. utgår från Harry Shiers nivåer om väg till delaktighet.

Författare:

Jeanette Ekberg och Kristina Isaksson